

Tekijänoikeusjärjestöt ravintoloiden kimpussa

■ Musiikki on lähes elinehto kaikenkokoisille ravintoloille. Ne ovat valmiit maksamaan korvauksen sekä muusikoille että tuottajille. Korvauksen kohtuullisuutta pitää kuitenkin liian usein hakea oikeudessa.

■ Vastapuolina on kaksi monopolia. Ne neuvottelevat hinnoista ja ehdoista kuten monopolit aina. Suurehko hotelli-ravintola maksaa tekijänoikeuksista noin 5000 euroa vuodessa. Gramexille siitä menee vajaa puolet.

■ Tekijänoikeusjärjestöt keräävät maksuja sekä musiikin esittämisestä että sen kuulemisesta.

TEKSTI PAULI HYVÖLÄ KUVAT LEHTIKUVA JA PAULI HYVÖLÄ

lä tavalla kuin erityisavustaja ministeriä avustaa.

- Luonnollisesti olin tekemisissä kaikkien asioiden kanssa. Erityisavustajan rooli ei ole sinänsä niin asiapainotteinen, Kaira kertoo.

Päätöksenteko vaatii tarkkuutta

Gramexin puheenjohtaja Risto Ryti työskentelee myös yhdistyksen oikeustyöryhmässä.

Gramex valvoo esittävien taiteilijoiden ja tuottajien oikeuksia, Teosto puolestaan palvelee säveltäjiä ja sanoittajia. Ne perivät korvauksensa tekijänoikeuslain nojalla ja tilittävät saajilleen.

Gramexin takaa löytyy SAK:lainen muusikkojen liitto, **Ilkka Lipsasen** alias **Dannyn** johtama SOLO ry ja ääni ja kuvatallennetuottajien ÄKT.

Yhdistyksen puheenjohtaja on asianajaja **Risto Ryti**, toimitusjohtajana on **Hannu Marttila**. Gramexin yhtenä apulaisjohtajana toimii **Lauri Kaira**. Hän on aloittanut huhtikuussa 2003. Siihen saakka hän oli kulttuuriministerin erityisavustaja.

Gramexilla on alajaostonaan Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus, ESEK. Se jakaa rahaa esitystilaisuuksiin ja levytuotantoon. Jaostoa johtaa Opetusministeriön ylijohtaja **Kalevi Kivistö**. Opetusministeriön johtaja **Jukka Liedes** istuu hänkin ESEK:n hallituksessa.

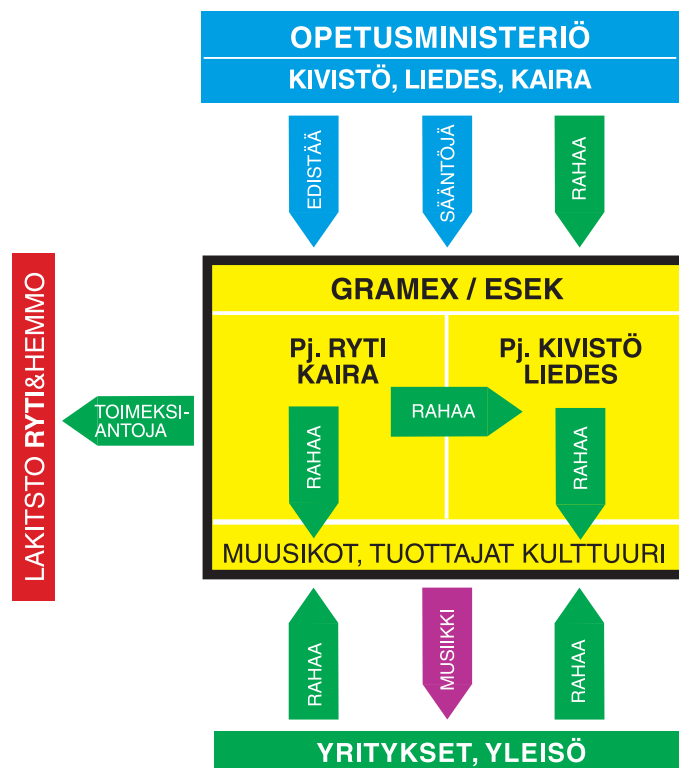
Ristiinkytöntöjä

ESEK:n puheenjohtaja Kivistö on kahden hallituksen ministeri, maaherra ja nykyisin Opetusministeriön ylijohtaja.

ESEK:n hallituksessa istuu opetusministeriöstä myös johtaja **Jukka Liedes**. Hän johtaa myös kansainvälistä WIPO:a, jonka tarkoituksena on tekijänoikeuksien turvaaminen. Liedes on vastannut nyt haudattavana oleva tekijänoikeuslain valmistelusta.

Apulaisjohtaja **Lauri Kaira** on paitsi Kokoomuksen Nykypäivä-lehden entinen päätoimittaja, myös ex-kulttuuriministerin **Kaarina Drombergin** erityisavustaja. Tekijänoikeuslaki annettiin ensimmäisen kerran eduskunnalle ministeri Drombergin toimesta. Nyt hän johtaa lainvalmistelun kannalta tärkeintä valiokuntaa.

Tällä hetkellä Kaira on virkavapaalla Kokoomuksen tiedotuspäällikön tehtävästä. Lauri Kaira kertoo avustaneensa ministeriään lainvalmistelussa sil-

Päätöksentekoa ja päättäjiä. Kaira on siirtynyt opetusministerin erityisavustajan tehtävästä Gramexiin alkuvuodesta 2003.

Hän on vaikutusvaltaisen Asianajajaliiton aiempi puheenjohtaja.

Koska Gramex käy oikeutta hyvin usein, yhdistys tarvitsee lakitoimistojen palveluja. Se antaa toimeksiantoja myös puheenjohtajansa lakitoimistolle kivenheiton päähän Gramexista. Toimeksiannot voivat tuntua kansalaisesta merkillisiltä mutta eivät ole: parasta asiantuntijaa saa ja kannattaa käyttää.

Päätökset pitää toki tehdä

Risto Ryti

Lauri Kaira

asianmukaisessa järjestyksessä. Niin voi uskoa nyt tapahtuvan, eikä Ryti itse näe tarpeelliseksi pohtia päätöksentekoa yhdistyksessään:

- No en minä tämmöisiin keskusteluihin viitsi teidän kanssanne ryhtyä. Gramex tekee päätökset normaalissa järjestyksessä aina - ja sillä siisti.

- Tämä on niin joutavapäiväistä arvailua kuitenkin, että en minä tällaisiin keskusteluihin osallistu, Risto Ryti jatkaa.

Ryti on sanonut muuhun asiayhteyteen Markkinointi & Mainonta -lehdessä, etteivät ihmiset nykyään kestä mitään. "Hetimitä kun jokin asia tuntuu ikävältä, perustetaan kriisiryhmä tai lähdetään käräjille".

ESEK

ESEK:llä on huomattava varallisuus ja tulot mutta silti se saa valtionapua Opetusministeriöltä, viimeksi yli 146.000 euroa.

- Ministeriöllä on ollut (ESEK:n) perustamisesta lähtien sellainen pieni tuki niin sanottuihin yleishallintokuluihin, Kivistö sanoo.

Hän ei tuesta luonnollisesti

kaan päätä tai osallistu valmisteluun.

- Esittelijä on taide- ja kulttuuriperintöyksikössä ja minä en tietenkään millään tavalla puutu tähän.

Kalevi Kivistö on kutsuttu puheenjohtajaksi jo maaherrakautenaan. Edeltäjänsä oli **Eeva-Riitta Siitonen**. Kivistö sanoo intressikseen kiinnostuksen musiikkia ja kulttuuria kohtaan.

- Se lie taustalla siihen, että minut tähän aikanaan kutsuttiin.

Kalevi Kivistö

Jukka Liedes

Kiinnostavaa on, saako Opetusministeriö ESEK:iä tukemalla aikaan jotain sellaista, jota ei muualta saisi.

- Kuten sanottua, tämä (tuki) on hyvin marginaalinen muuhun rahankäyttöön nähden. Summa on tietääkseni ollut aina sama. Koska en ole asiaan itse puuttanut, en (tuen) taustaa tarkemmin tunne.

Pitäkö tukea silti antaa?

- Sitä pitää kysyä niiltä, jotka ministeriössä eivät ole jäänejä vastaamaan. En voi ottaa kantaa, koska en voi ottaa koko avustamiseen.

Näinkö neuvotellaan?

Gramexilla on maksutaulukonsa musiikin julkisesta esittämisestä ja sen hinnasta. On myös vastapuolen järjestöjen kanssa tehtyjä alakohtaisia sopimuksia ja viranomaisten sekä oikeuden päätöksiä. Gramexilla ja kaltaisillaan on myös tekijänoikeuslakiin kirjoitettu oikeus edustaa ja periä maksuja. Eli jotain pitää maksaa mutta sopimuksen nojalla ja neuvotellen, Gramex ei voi laittaa laskua suoraan.

Se mitä Gramex soiton hinnaksi katsoo, on joskus pelkkä neuvottelutarjous. Sitä ei tarvitse aina sellaisenaan noudattaa ja siis laittaa nimeään paperiin, ainakaan jos sinua koskevaa alakohtaista sopimusta tai muuta päätöstä ei ole.

Gramex siis tulee firmaasi hinnastoineen, lakeineen ja kaikkine asiantuntemuksineen sekä alaasi ainakin sivuavine yleissopimuksineen.

Sinä kuivaat kätesi ja laitat nimen alle, jos haluat musiikkia kuulla: valittavana on esimerkiksi 20 euroa vuodessa tai vaihtoehtona jopa kärjäsali, mahdollinen tappio ja koko oman ja vastapuolen juristikaartin kulut maksettavaksesi. Tuskin otat riskin tai edes tingit. Aikansa näin tehden maksujen tasosta ja maksamishalusta syntyy myös käytäntöä.

Voi olla, että vastapuolelta jää kertomatta jotain sinun neuvotteluasemastasi. Mutta oman asemasi tunteminen onkin sinun tehtäväsi. Gramexkaan kun ei todennäköisesti toimi etuaan vastaan. Niinpä et ehkä tiedä sitäkään, että pienenä yrityksenä voit olla vahvoilla monopolia vastaan, jos näyttäisi, että sopimuksen solmimisolosuhteet eivät olisi aito kaupallinen neuvottelu. Tässä kaikessa vastapuolesi ei tarvitse sinua auttaa.

Lopuksi joku ei laita nimeään alle mutta ei myöskään sulje soitinta. Joudutaan oikeussaliin. Siellä vastapuolesi vetoaa tekijänoikeuslakiin, omiin tariffeihinsa, aiempiin oikeuden päätöksiin, lausuntoihin, muihin sopimuksiin ja mahdolliseen alan yleiseen käytäntöön. Sen jonka itse loi. Kyse on siis vyörytystaktiikasta. Gramex onkin viime aikoina palkannut asiamiehiä ja sillä on koko maan kattava verkosto.

Lukuisia oikeusriitoja

Oikeusriidat koskevat sekä hintoja että sitä, mikä on julkista ja miten vaikkapa oikeuden päätöksiä tulkitaan. Riidat käydään lähes aina ylimpiin oikeusasteisiin saakka. Edes niiden päätöksiin ei aina tyydytä: tällä hetkellä Gramex hakee Korkeimmalta oikeudelta tuomionpurkua

Käräjöinti ja sen seuraukset maksavat myös Gramexille, sillä häviäjää, kukin vuorollaan, maksaa kulut.

Gramexilta eivät rahat lopu. Vuonna 2003 se ansaitsi yli miljoona euroa pelkällä sijoitus- ja rahoitustoiminnallaan. Tuorein tapaus on ravintoloita ja majoitusliikkeitä edustavan

Hotelli- ja ravintolaliitto SHR:n ajama juttu.

- KKO päätti, ettei erään pizzerian tarvitse maksaa korvauksia äänitteiden välillisestä käytöstä vuosilta 91- 95. Sen katsoimme tarkoittavan sitä, ettei muidenkaan olisi täytynyt niitä maksaa, SHR:n palkkaamana lakimies **Sirpa Leppäluoto** Talousjuristit Oy:stä kertoo.

- Eräät yritykset tekivät Gramexin kanssa sopimuksen musiikin esittämisestä mutta jättivät SHR:n ohjeen mukaan sopimukseen varauman, jonka mukaan korvauksia palautetaan, jos laki ja oikeus myöhemmin aiheelliseksi katsoo. Niin katsottiin ja rahaa palautettiin.

Sopimus on sopimus?

- Sitten oli sellaisia yrityksiä, jotka eivät osanneet tai tienneet tehdä tuota varausta, Leppäluoto kertoo.

Hänen mukaansa Gramex ei halua palauttaa korvauksia noihin ilman varaumaa tehtyihin sopimuksiin vedoten. Jo ratkaistuksi luultu asia on siis taas kärjötävänä, koska Gramexilla on KKO:n päätöksen alasta oma kanta.

SHR:n mukaan Gramex on siis vedonnut siihen, että yrittäjien kanssa on tehty vapaaehtoinen sopimus, jossa ne ovat suostuneet maksamaan vaaditun maksun. Ravintoloiden mukaan kyseessä ei ole ollut edes aito sopimustilanne, kun vastakkain ovat olleet yksittäinen yritys ja monopoliasemassa oleva tekijänoikeusjärjestö. Sopimusten solmimisajankohtana yrityksille on SHR:n mukaan kerrottu, että niillä on velvollisuus maksaa maksu. Ravintolalle on jäänyt käytännössä kaksi vaihtoehtoa: allekirjoittaa sopimus tai lopettaa musiikin kuuntelu. Vaatimuksessaan ravintolat lähtevät siitä, että ne eivät ole halunneet vapaaehtoisesti maksaa sellaisesta, joka niillä on lain mukaan ollut oikeus saada ilmaiseksi.

- Toukokuussa nostetussa kanteessa on 14 kantajaa, mikä vastaa kymmeniä majoitus- ja ravitsemisliikkeitä. Asia koskee ainakin satoja majoitus- ja ravitsemisliikkeitä, ja vaatimuksen on niistä esittänyt noin 90 yritystä, Leppäluoto kertoo.

Ravintoloiden ja majoitusliikkeiden asiaa ajetaan valtakirjoilla SHR:n kautta:

- Valtakirja kannattaa antaa, sillä tällöin saa mahdolliselle saatavalleen korkolain mukaisen viivästyskoron ja saatavan vanheneminen katkeaa, Leppäluoto kertoo. ▶

Varakas järjestö

Gramex keräsi vuonna 2003 korvauksia yhteensä 15,4 miljoonaa euroa. Suurimmat rahat tulivat edellisvuosien tapaan sähköisestä mediasta, 7,9 miljoonaa euroa ja äänitemusiikin julkisesta esittämisestä, 4,7 miljoonaa euroa. Edellinen on siis ravintoloilta ja muilta kerättyä rahaa. Loppusumma kertyi kopiointi-, kasetti-, verkko-käyttö- ja ulkomaisista korvauksista.

Jos on tuloja, on menojakin: pitää varautua korvauksiin ja myös hoitaa ne. Suomeen jäi 12,4 miljoonaa korvauksista 77%. Isompi osa tuosta menee tuottajille, käytännössä levy-yhtiöille kokonsa mukaan. Jos koko 15,4 miljoonan tulopottia katsoo, muusikoille kulkeutuu siitä vain noin kolmannes.

Gramex on kerännyt kasaan myös 10,1 miljoonaa euroa seläistä rahaa, jolle ei ole vielä paljon tarkempaa osoitetta kuin "ulkomaat." Raha on varattu ulkomaisten tekijänoikeuskorvausten maksuun - jopa takautuvasti. Ellei saajaa löydy, voi kysyä, onko rahat palautettava maksajilleen vai saako Gramex pitää tai jakaa ne? Ja onko maailmalla "gramexeja", joissa vastaavasti talletetaan rahaa vaikka **Ville Valolle** ihan varalta? Vai onko niin, että Suomeen maksetaan aina mutta meiltä ei vielä ihan aina?

Rahaa ja osakkeita

Rahaa on olemassa ihan oikeasti, ei kirjanpidollisesti: Jo lyhytaikaisissa sijoituksissa on noin 31 miljoonaa euroa, kahden vuoden liikevaihto. Osakkeet ja osuudet -alla näytetään 8,1 miljoonaa euroa. Siitä yli 400.000 euroa on Vierumäen Loma-aika Oy:n osakkeissa. Sillä saa 104 viikko-osaketta, siis kaksi loma-asuntoa ympärivuotiseen käyttöön. Ainakaan rivimuusikot eivät käy Vierumäellä vaikkapa golf-

faamassa, sillä heidän lomansa on järjestänyt Muusikkojen Liitto.

Gramex kertoo toimivansa omissa tiloissaan. Kiinteistö Oy Pikku-Yrjön osakkeet 1164 kpl on arvostettu kirjanpidossa vain 89.812 euroon. Tietävästi osakkeilla hallitaan merkittäväntä osaa 3800 bruttoneliön kiinteistöstä. Se sijaitsee arvo paikalla Pieni Roobertinkadun kulmassa. Koko kiinteistön arvo lähentelee kiinteistönvälittäjän pikaisen arvion mukaan 150.000 euroa, siis 90 miljoonaa markkaa. Yksin vastakorjatut ja näyttävään kuntoon saadut Gramexin neuvotteluhuone, pieni kirjasto, henkilökunnan virkistystilat ja saunaosasto ovat laajuudeltaan 300 neliötä.

ESEK voi hyvin

Jokainen kasetin, MP3-soittimen tai kopioitavan CD:n ostaja maksaa siitä, että hänellä on pelkkä mahdollisuus kopioida musiikkia, vaikka ei niin tekisi. Gramex saa siitä 1,2 miljoonaa euroa vuodessa. Enin osa rahasta siirretään alajaosto ESEK:n käyttöön. Niitä ei jaeta suoraan rahana muusikoille korvauksena heidän musiikkinsa mahdollisesta tallentamisesta.

Sopinee kysyä, miksi elinkeinoelämän ja yleisön pitää rahoittaa ESEK:iä? Tulojensa lisäksi sillä on nimittäin Gramexin taseeseen kirjoitettuna 16,4 miljoonaa euroa, eli noin 100 miljoonaa markkaa. Ja silti se saa valtionapua Opetusministeriöltä. Lisäksi FMQ-lehdelle on myönnetty avustusta 84.333 euroa, samaa tasoa kuin aiempina vuosina.

Gramex ei vastannut kysymykseen, aiotaanko kertynyttä varallisuutta jakaa muusikoille ja tuottajille tai onko asiasta edes keskusteltu. (PH)

Mediasuhteita

Ryti on tunnettu mediajuristi, mies sananvapauden puolella. Hän on muun muassa sanonut, että median itsesääätelyelin, JSN joutaisi lakkauttaa. Kivistö lie samaa mieltä: hän on Keski-suomalaisen lukija-asiamies ja korvaa näin JSN:ää omalta osaltaan.

Gramexin kakkosmies Lauri Kaira on palkattu hoitamaan järjestön tiedottamista. Hän on virkavapaalla kokoomuksen tiedotuspäällikön toimesta, toimittaja, Nykypäivän aiempi päätoimittaja ja vastannut monista vaalikampanjoista. Kaira toimi kaksi kautta Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan puheenjohtajana. Se paikka ei lankea ilman suurta poliittista luottoa ja näyttöjä.

Oikeusoppinut riitelyn syistä: "Hyödynmaksimointi"

Tekijänoikeusriidat ovat monimutkaisuudessaan ja niihin liittyvien rahallisten etujen vuoksi käyneet vaikeasti kommentoitaviksi myös oikeusoppineiden taholta. Siksi toimituksen haastattelema sopimusoikeuden huippuasiantuntija ja yliopistomies ei katsonut voivansa esiintyä asiassa nimellään.

Gramex on vedonnut tuoreessa "14:n ravintolan jutussa" muun muassa siihen, että KKO:n ratkaisu ei ole ennakkopäätös ja että kyse on vapaaehtoisesta sopimuksesta.

- KKO:n päätös on ennakkopäätös, jos se itse niin päättää. Mitä yleensä KKO:n päätösten soveltamiseen alemmissa oikeusasteissa tulee, meidän oikeusjärjestelmässämme ne eivät ole niin sitovia kuin muualla. Käytännössä alemmat oikeusasteet seuraavat Korkeimman oikeuden omaksumaa linjaa.

- Jos asianajaja lähtee alioi-

linneet ärhäkkään toimintalinjan. Siinä ei ole sinänsä mitään pahaa.

- Yksi ärhäkkyyden merkki on, se että jos kysyt järjestöiltä, pitääkö maksaa, ne vastavat aina kyllä. Eli tilanne on ollut se, että vaikkapa Gramex ei ole hakenut lain normaalitasoa puhumattakaan minimitasosta, vaan sellaista, joka saadaan sopimuksissa läpi.

- Jos elinkeinonharjoittaja katsoo ostavansa tietoisella sopimuksella toiminnallista rauhaa ja maksaa enemmän, sopimus on liiketoiminnallisena sitova.

Taloudellinen voima auttaa

Uusi näkökulma asiaan tulee, jos sopimustoiminta on niin menestyksestä järjestöille, että valtaosa maksaa. Silloin saatetaan asiantuntijan mukaan vedota maksajien runsauteen. Tässä oikeudellinen pohja on kuitenkin heikompi, kuin lain minimitason määräyksellä.

- Jos vain on riittävästi taloudellista valtaa, kuten Microsoftilla ja **Bill Gatesilla**, tällainen onnistuu. En sano, että Gramex ja Teosto olisivat tällaisia, niillähän on fikset juristikin. Mutta selvästi he ovat satsanneet hyödynmaksimointiin. Eli he pyrkivät ottamaan korvauksia niin monenlaisesta toiminnasta kuin mahdollista ja niin paljon kuin saadaan. Kun se sopimuksin toteutetaan ja tulee alalla noudatetuksi, oikeudellista merkitystä vähitellen tulee. Sen merkitys ei ole lain veroinen.

- Missä määrin nämä neuvottelut ovat sitten kaupallisia, vähän mietittävä. Tekijänoikeusjärjestöt kun ovat monopoleja. Asioista pitää keskustella avoimesti ja katsoa, onko (hinnan)arvioinneissa otettu huomioon se, että et saa musiikkia käyttöösi ilman Teostoa ja Gramexia. Vaihtoehtoista väylää ei ole.

-Kaikessa sopimisessa pitäisikin hakea kestäviä käytäntöjä. Sellaisena en pidä vaikkapa sitä, että KKO:n linjauksen jälkeen pyritään niin sanotusti vapaaehtoisilla sopimuksilla, joita ei tehdä markkinahinnoin, korkeampaan hintatasoon. Sil-

Sinäkin maksat:
"74 minuutin tietokonelevyn hinnasta kasettimaksun osuus on 0,18 euroa. Se on 20 % CD-R levyn myyntihinnasta."

Tietokirjailija Petteri Järvinen kasettimaksusta v.2002.

keudessa väittämään, että KKO:n päätös pitää sivuuttaa, ottaa mielestäni ison riskin. Yleensä pitääkin siis väittää, että päätös ei ole samankaltainen, asiantuntija sanoo.

Jos riideltäisiin siitä, että vapaaehtoinen sopimus on sitovampi kuin esimerkiksi KKO:n päätös, asia mutkistuu entisestään:

- Tuo on erittäin pulmallista ja koskee koko tekijänoikeuskenttää. Selitys on niin yksinkertainen seikka kuin raha. Muuta en ole löytänyt. Taustalla on sekin, että tietoisuus tekijänoikeuksista on ollut vähäistä. Ja samalla kun niiden taloudellinen arvo on noussut, tekijänoikeusjärjestöt ovat va-

n syistä: simointia”

lä jos KKO:n päätöksessä olisi määritelty hintataso, miksi kukaan liikkeenharjoittaja sopisi korkeammasta hinnasta. Silloin arvioni olisi se, että käsillä eivät ole olleet normaalit kaupalliset olosuhteet.

Pitääkö kertoa kaikki?

Ongelmia sopimushetkellä tulee myös siitä, jos asiassa olisi edeltäviä päätöksiä tai meneillään keskeneräinen oikeusprosessi, jonka seurauksena ”laki” voisi kadota sopimuksen alta. On kiintoisaa, pitäisikö sopimuksen tarjoajan kertoa tällaisista mahdollisuuksista tai olosuhteista.

- Esimerkiksi Gramexin tehtävä on valvoa jäsentensä etuja ja se tiedottaa toiminnastaan esimerkiksi www.sivuillaan. Kaupallisissa neuvotteluissa toisella osapuolella on velvollisuus hankkia tietoja ja omaa osaamista.

- Mutta yliopiston tuoilta oudoksun sitä, että juridiikasta tehdään näin vahvasti kaupallisten neuvottelujen väline. Silloin vaatimus, että toisen osapuolen pitäisi tuoda esiin vasta-argumentteja, oudoksuttaisi varmasti monia. Ja puhumattakaan siitä, että niillä (esimerkiksi Gramex) on asiantuntemus ja niiden koko organisaatio on viritetty toimimaan. Kun vastapuolena on usein pieni yritys, tulee epäsuhtaa, asiantuntijana sanoo.

- Suomalaisen sopimusoikeuden yleisen tason argumentti on, että jos vastapuolena ei ole yhden-kahden hengen yritys, niin tarjoajalla ei ole kovin suurta velvoitetta kertoa vaatimustensa oikeudellisen taustan mahdollisesta epävarmuudesta.

Myöhemmin asiantuntija lisää, että kertomisvelvoite on suurempi, jos toisena sopijapuolena on kyse pienestä, muutaman hengen yrityksestä tai muuten havaittavissa, että tietämys ei ole kovin vahvaa. Ketään ei saa myöskään harhauttaa tietoisesti.

Asiantuntija ei kiistä Gramexin ja muiden vastaavien järjestöjen synnyttämällä aikaansaatuja toiminnallisia ja muita hyötyjä tai oikeutta toimia jäsentensä eduksi. (PH)

Apulaisjohtaja Lauri Kaira, Gramex

Lauri Kaira kertoo, että viihtyisyyttä luovan taustamusiikin Gramex-korvaukset ovat promillen osia ravintoloiden liikevaihdosta. Hän myös huomauttaa, että tekijänoikeusjärjestöt eivät kerää korvauksia itselleen, vaan edustamilleen taiteilijoille ja luovan alan yrityksille:

- Vajaa yhdeksän kymmenesosaa keräämästämme rahasta menee eteenpäin musiikille, loppu kuluu korvaushallinnointiin.

Kairan mukaan Gramex edustaa 32.000 suomalaista taiteilijaa ja tuottajaa sekä palvelee yli 20.000 suomalaista musiikin käyttäjää.

- Kun puhutaan yli 20.000 asiakasta palvelevasta tekijänoikeusjärjestöstä, ja on muutamia oikeustapauksia, ei se sinänsä ole määrällisesti paljon. Oikeustapaukset eivät toki ole hyvää ajankäyttöä, asioista pitäisi mieluummin kyetä sopimaan, Kaira sanoo.

Yle, merkittävin tulonlähde, vaati Gramexia leikkaamaan taiteilijakorvauksia 40 prosentilla. Kariutuneiden neuvottelujen jälkeen Yle vei asian alioikeuteen. Ylestä on sanottu, että se on tarjonnut Gramexille mahdollisuutta käyttää myös välimiesmenettelyä.

- Välimiesmenettelyyn mennään, kun kumpikin tahtoo tarkistaa tariffit. Siihen ei ollut syytä, koska oikeushan oli vain joi-takin vuosia aiemmin vahvistanut ne. Eikä maailmassa ole mitään suurta muutosta tapahtunut, Kaira sanoo.

- Yle, maan suurin kulttuurilaitos ja musiikin käyttäjä, maksaa reilun euron kansalaista

kohden. Jokainen arvioikoon, onko siinä 40 prosenttia liikaa.

Nyt on käräjäitävänä myös ”14:n ravintolan tapaus”. Valta-kirjanantajia on huomattavasti enemmän. Asian vei oikeuteen SHR. Luonnollisesti sekin on moittinut Gramexia liiallisesta jäykkyydestä.

- Toivon ravintoloilta ymmärrystä sen suhteen, että kun on kyse rahoista, jotka kerättiin kulttuuriväelle koko alaa koskevan oikeuden päätöksen ja sopimusten mukaan, joutuu rahojen palautusvaateiden suhteen olemaan pidättyväinen. Raha ei ole Gramexin, vaan edustamiemme ihmisten ja yritysten, Kaira huomauttaa.

- Emme myöskään määrää itse tariffeja tai mistä niitä saa kerätä. Neuvottelemme tariffeista alaa edustavan kattojärjestön kanssa. Näissä neuvottelussa ei kumpikaan voi määrätä, sillä ellei yhteisymmärrystä synny, kumpi tahansa voi viedä Gramex-tariffin oikeuslai-

”Syy nettilähetysten lopettamiselle on se, että Gramexin vaatiman uuden sopimuksen mukaiset maksut olisivat nousseet täysin kohtuuttomiksi.”

Yle Radio Peilin ohjelmapäällikkö Juha Virtanen kommentoi netti-radioiden katoamista. Lähde:

toksen päätettäväksi, joko käräjäoikeuteen tai välimiesmenettelyyn kuten aikoinaan ravintolatariffi.

- Meillä ei voi siten olla ainut takaan kohtuutonta tai epäoikeudenmukaista Gramex-tariffia. Kaikki on sovittu tai tuomioistuimessa vahvistettu, Kaira kiteyttää.

ESEK:n johtaminen ongelmattomana

- Valtaosa Gramex-korvauksista jaetaan matemaattisesti, kappaleiden radiosoihtojen mukaisesti, mutta ESEK jakaa niitä harkinnan perusteella musii-kin edistämiseen.

- Jotta tämän arvioinnin puolueettomuuteen voidaan luottaa, ESEKin johdossa on hyvä olla riittävän vahvoja ulkopuolisia, puolueettomiksi luotettuja asiantuntijoita. Ei ole tullut kritiikkiä siitä, että rahat olisi väärin jaettu, Kaira sanoo.

Tulee huomauttaa, että kritiikkiä on esiintynyt. Mutta se ei johdu esimerkiksi ESEK:n johtamisesta, koska tarkasta jaosta päätetään jaostoissa. Käytännön päätöksenteko on siis muualla.

- Jos organisaation johdossa on ihmisiä, jotka ovat irrallisia esimerkiksi levy-yhtiöiden ja musiikoiden intresseistä, voidaan varmaan paremmin luottaa, että organisaation toiminta on muutenkin sitä.

- Tämä on suuri arvo, koska ESEK jakaa suuria rahoja pieninä purjoina. Esittävän Säveltaiteen Edistämiskeskus ESEK tukee vuodessa yli 200 uuden kotimaisen cd-levyn tekoa ja yli 200 elävän musiikin tilaisuutta.

Paljon rahaa?

Kaira sanoo, että enin on varautumista tulevaisuuden korvauksiin, koska tilitys ja tulot kulkevat vuoden verran eri tahdissa.

- Taseessamme tämä näkyy varauksina. 16,7 miljoonaa euroa on vuosikiertoon liittyviä maksuunpanoa odottavia korvauksia, 10,1 miljoonaa varautumista ulkomaisten takautuvien taiteilijakorvausten maksuun ja 16,4 miljoonaa euroa ESEKin hallinnoimia esittävän säveltaiteen edistämisarvoja.

- Käytämme nämä korkoineen musiikin hyväksi, täsmälleen niin kuin taiteilijoiden ja tuottajien edustajat hallituksessamme päättävät. (PH)